

Kommentti Pirkko Aulin-Ahmavaaran kommenttiin

TOR ERIKSSON

Pirkko Aulin-Ahmavaaran kommentti artikkelini »Työvoima, työajat ja työpanos tulevaisuudessa» (*Eriksson 1990*) koskee asiaa, joka kyseisen artikkelin pääsisällön kannalta on melko epäoleellinen, mutta jolla saattaa olla yleisempää mielenkiintoa, nimittäin aikaisempien työvoiman tarjontaennusteiden osuvuutta. Artikkelissa tarkoitukseni ei ollut jälkiviisauden turvin kritisoida sen koommin kyseisiä ennusteita kuin niiden tekijöitäkään. Sen sijaan, koska omissa laskelmissani työpanoksen tulevasta kehityksestä, käytn työ(voima)ministeriön työvoiman tarjontaennustetta vuodelta 1988, pyrin selvittämään, saattavatko aikaisemmat osuvuusongelmat jatkossakin olla merkittäviä.

Sillä ongelmia 70-luvulla tehtyjen ennusteiden osuvuudesta oli, sitä tuskin voi kiistää. Esim. vuonna 1973 tehdyn vuoteen 1980 ulottuvan ennusteen todellisen kehityksen aliarviointi oli sitä suuruusluokkaa (ks. taulukko 1), ettei sen selittäminen työvoimatutkimuksen käsitteiden muutoksilla onnistu.

Koska tarjontaennusteen pohjana olleen työikäistä väestöä koskevan ennusteen osuvuus (silloin kuten myöhemminkin) oli hyvä, virheen syy oli liian alhaisissa työvoimaan osallistumisasteissa. Se, että erityisesti naisten työvoimaan osallistumisasteiden nopeaa kasvua ei kyetty ennakoimaan ei *ex post* ole lainkaan yllättävää eikä tätä tapahtunut vain Suomessa. (Huomattakoon, että koko työvoimaa koskeva ennustevirhe olisi itse asiassa ollut vielä suurempi, ellei yli 45-vuotiaiden miesten osallistumista työvoimaan olisi selvästi yliarvioitu.) Kirjoitin tosin hieman huolimattomasti, että ennusteet »perustuivat oletukseen työvoimaan osallistumisasteiden pysymisestä ennustajanjakson tasoillaan», kun olisi pitänyt kirjoittaa »lähes . . . tasoillaan».

Tämä pätee myös vuonna 1979 tehtyyn ennusteeseen, joka kuten Aulin-Ahmavaara toteaa, koski ammatissa toimivaa väestöä, eikä työvoimatutkimuksessa käytettyä käsitettä työvoimaa (mikä siinänsä oli omituista); ks. taulukko 1.

1980-luvulla tehdyissä ennusteissa on sitä vastoin pystytty paremmin ennustamaan myös eri ikäryhmien osallistumista työvoimaan. Tämä lienee osittain seurausta siitä, että aikaisemmin vaikeasti ennustettavat naisten työvoima-osuudet ovat nousseet niin korkeiksi, että ne eivät enää paljon voi kasvaa. Toisaalta, suurehko epävarmuus liittyy nykyään vanhempien ikäryhmien työhön osallistuvuuden kehitykseen.

Aulin-Ahmavaaran väitettä, että työvoiman tarjontaennusteet olisivat pikemminkin yli- kuin aliarvioinneet tarjonnan kasvua, en ymmärrä. Tämä on saattanut pitää paikkansa 1980-luvulla, ja erityisesti tarkasteltaessa ennusteiden osuvuutta lyhyellä tähtäyksellä (kuten hänen selostamassaan tapauksessa). Mutta aikaisemmin näin ei ollut, enkä muuta ole väittänytään.

Kirjallisuus

Eriksson, Tor (1990): Työvoima, työajat ja työpanos tulevaisuudessa, Kansantaloudellinen aikakauskirja, 86, 255—267.

Työministeriö, Työvoima 2000, Väliraportti (1990). *Työvoimaministeriö, Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitys vuoteen 1985*, Työvoimapolitiisia tutkimuksia 1979: 23.

Työvoimaministeriö, Työvoiman tarjonnan ja kysynnän kehitys vuoteen 1990, Työvoimapolitiisia tutkimuksia 1983: 41.

Taulukko 1. Esimerkkejä ennusteista, oletuksista ja todellisesta kehityksestä.

Lähde	Työvoimaennuste (1000 henk.)	(vuosi)	Toteutunut työvoima (1000 henk.)	(lähde)
TVM 1973: 6 TVM	2.262	(1980)	2.315	(Työvoimatutkimus)
1979: 23	2.336	(1985)	2.415	(Väestö- ja asuntolaskenta)

Oletetut ja toteutuneet työvoimaan osallistumisasteet (%)

ikä	sukupuoli		toteutuneet v. 1980	
	M	N	M	N
	15—19	28.0	25.7	34
20—24	68.8	62.7	68	68
25—29	90.5	75.9	91	79
30—34	96.1	77.1	95	81
35—39	95.6	77.9		
40—44	93.5	75.2	94	96
45—49	87.6	67.3		
50—54	82.5	60.7	68	77
55—59	70.6	48.7	61	53
60—64	50.8	27.8	35	25

ikä	sukupuoli		ammattissa toimivuus-aste v. 1985	
	M	N	M	N
	15—19	25.4	17.9	26.6
20—24	68.8	63.0	64.4	62.9
25—29	89.8	77.0	88.3	80.5
30—34	96.0	81.4	93.4	84.6
35—44	94.9	83.9	93.6	88.1
45—54	86.3	72.1	86.8	83.6
55—59	67.5	50.4	59.8	55.3
60—64	42.6	25.3	30.9	26.9